

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 243/2013-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., T., D. Z., T., V. J., T., a M. H., T., zastúpených advokátom JUDr. J. D., T., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 147/1999 a bližšie neoznačenými rozhodnutiami a postupmi ďalších bližšie neoznačených štátnych orgánov konajúcich v ich trestnej veci, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P., D. Z., V. J. a M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 11. apríla 2013 doručené podanie J. P., T., D. Z., T., V. J., T., a M. H., T. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. D., T., označené ako „*Sťažnosť*“. Ústavný súd podľa obsahu kvalifikoval podanie sťažovateľov ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ústavy postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 147/1999 a bližšie neoznačenými rozhodnutiami a

postupmi ďalších bližšie neoznačených štátnych orgánov konajúcich v ich trestnej veci (k tomu pozri viac v časti II tohto uznesenia).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli trestne stíhaní pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, pričom ich trestné stíhanie bolo *„ukončené až rozsudkom Okresného súdu Nitra 2 T 147/1999 z 27. 11. 2012 a to úplným oslobodením všetkých štyroch sťažovateľov spod obžaloby. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 12. 2. 2013...“*.

Sťažovatelia poukazujú na skutočnosť, že trestné konanie vedené proti nim *„trvalo viac ako 17 rokov, než od spáchania skutkov a vznesenia obvinenia cez pôvodne uložené nepodmienečné tresty došlo až k úplnému oslobodeniu všetkých štyroch sťažovateľov, vyššie uvedeným rozsudkom.*

Práve trvanie trestného konania... je tým porušením základných ľudských práv a slobôd sťažovateľov, ktoré zakladá ich právo na reparáciu takto porušených ich základných práv a slobôd.

Tieto práva a slobody im zabezpečuje Ústava Slovenskej republiky, v článku 48 Ústavy SR.

Porušovateľom týchto základných práv a slobôd je Slovenská republika v zastúpení Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Orgány porušovateľa základných práv a slobôd teda orgány prokuratúry a súdu spôsobili porušenia týchto práv, a preto nesú aj zodpovednosť za odškodnenie sťažovateľov...“.

Na základe uvedeného sa sťažovatelia domáhajú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Porušovateľ Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky je povinná každému sťažovateľovi zaplatiť finančné odškodnenie za dobu trvania trestného konania vedeného u OS Nitra sp. zn. 2 T 147/1999 po 17 000,- euro do 30 dní...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K nesplneniu zákonom predpísaných náležitostí

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v prvom rade konštatoval, že sťažovatelia sú v konaní pred ústavným súdom zastúpení advokátom, ktorý je v súlade § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom

ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08).

Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde. Ak ide o sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, o ktorú zjavne ide aj v prípade sťažovateľov, musí obsahovať jednak všeobecné náležitosti uvedené v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti uvedené predovšetkým v § 50 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami na návrh na rozhodnutie (petit) vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde.

Z hľadiska predbežného prerokovania sťažnosti je podstatný najmä § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovatelia uvádzajú v texte sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť ich argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľov v predložennom znení nemožno považovať za kvalifikovanú sťažnosť, o ktorej by ústavný súd mohol konať a rozhodnúť. Jej nedostatky sa vzťahujú predovšetkým na sťažovateľmi formulovaný návrh na rozhodnutie (petitu), ktorý nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z § 56 zákona o ústavnom súde, keďže

- nie sú v ňom uvedené základné práva alebo slobody, ktoré mali byť právoplatnými rozhodnutiami alebo inými zásahmi (postupom) príslušných štátnych orgánov porušené,

- nie sú v ňom uvedené konkrétne štátne orgány, ktorých právoplatnými rozhodnutiami alebo inými zásahmi mali byť základné práva alebo slobody sťažovateľov porušené.

Rovnako ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že podľa jeho stabilizovanej judikatúry nemôže byť za porušovateľa základných práv alebo slobôd v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označená Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ale konkrétne štátne orgány, ktorých rozhodnutiami alebo inými zásahmi malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd.

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva z podania sťažovateľov, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04).

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatoval, že sťažnosť sťažovateľov, ktorí sú zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, nespĺňa požiadavky kvalifikovanej sťažnosti, ktorá by zodpovedala požiadavkám vyvoditeľným z § 20 a § 50 v spojení s § 56 zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Bez ohľadu na už uvedené možno z obsahu sťažnosti (nie jej petitu) vyvodit', že sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 147/1999 a bližšie neoznačenými rozhodnutiami a postupmi ďalších bližšie neoznačených štátnych orgánov konajúcich v ich trestnej veci.

2. K nedostatku právomoci ústavného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Z obsahu sťažnosti sťažovateľov zjavne vyplýva, že ich cieľom je domôcť sa finančného odškodnenia (pozri návrh petitu citovaný v časti I tohto uznesenia) z dôvodu neprimerane dlhého trestného konania (viac ako 17 rokov), ktoré bolo právoplatne skončené oslobodzujúcim rozsudkom okresného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu boli, resp. sú sťažovatelia ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu oprávnení domáhať sa náhrady ujmy, ktorá im bola spôsobená

dlhotrvajúcim trestným konaním, postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za náhradu škody pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje najmä na znenie ustanovení § 3 ods. 1, § 4, § 5 ods. 1, § 6 až § 9 a tiež § 16 až § 19 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré ustanovujú jednak postup pri uplatňovaní zodpovednosti za náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, ako aj štátne orgány, ktoré sú oprávnené a aj povinné rozhodovať o žiadostiach o náhradu škody; vo veci sťažovateľov prichádza do úvahy predovšetkým ministerstvo a príslušné všeobecné súdy.

Zo sťažnosti nevyplýva, či sa sťažovatelia domáhali finančného odškodnenia postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Ústavný súd bez ohľadu na túto skutočnosť konštatuje, že právomoc ministerstva a príslušných všeobecných súdov rozhodnúť o náhrade škody (finančnom odškodnení) sťažovateľov vyplývajúca im zo zákona č. 514/2003 Z. z. v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci, ako aj z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2013